

Universitätsbibliothek Paderborn

**Generalis Totius Sacri Ordinis Clericorum Canonicorum
Historia Tripartita**

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXIII. Decretis Summorum Pontificum eadem veritas firmatur, &
cauillationes aduersariorum tolluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Sunt reformata in templo S. Marie Frigdonaria prope civitatem Luce, anno 1407, à quodam clero nobilissimo Romano, nomine Bartolomeo illestrissime familiae Columnae, unde cum quodam eius socio Iacobo de Augadi, utriusque iuris Doctore excellentissimo. Sed prens per odiosos annos vñq ad Bonifacium VIII, furent in Ecclesia Lateranensi, à Gelasio primo discipulo B. Augustini semper viuentibus. Ex qua Ecclesia sicut impetratum plures efen ecclie, ac iterum regredi, tādem sub Sixto IV. Summo Pontifice omnimodam ipsius possessionem amiserunt: non tamen titulam, & priuilegia, ut ipse idem Pontifex eu concessit, vna cum monasterio S. Mariae Pacis, in quo adhuc vñq Rome perseruerant, sed est notandum quod ali sunt canonici regulares congregati, & Saluatoris & Hac illae.

Sextus, Sylvestris Maurolicus in Historia generali omnium Religionum, Marc Oceanum vocata, & lingua Italica cōscripta, vbi per sex integras paginas, & amplius-hanc candem veritatem pluribus testatur, que quoniam nimis longum foret excidere, nunc locum indicasse sufficeret.

Septimus, Hieronymus à Sorbo in Compendio priuilegiorum, vbi testatur canonicos regulares dictos Lateranenses, ab Apostolis primam trahere originem, posse ab Augustino ordinatos regulariter.

Octauus, Laertius Cherubinus in Bullario nuper edito ante Constitutionem secundam Pachaii Papæ II. ad quem remitto.

CAPUT VIGESIMVM TERTIVM.

*Decretis Summorum Pontificū
eadem veritas firmatur, &
cauillationes Aduersariorum
solluntur.*

LRobatur, quin etiam assertio capituli precedenti apteritis Summum Pontificum testimonijs, & decretis, quorum priuam est Gregorij Duodecimi quiesce anno post initium dictæ reformationis ad Summum Pontificatum est electus, cuiusque familiaris fuerat unus de primis dictæ reformationis autoribus, quem post S. Leonardi apud Veronam Priorum constituerat. Is enim in quodam priuilegio Prioribus, & monasterijs S. Leonardi, & S. Mariae de Frigdonaria sic reformatis concessò, & calend. Maij, Pontificatus sui anno 2, quod incipit: *nos exectat: inter alia sic habet: Quodg, vos omni. & singulu priuilegi, prærogatiu gratus, exemptionib, immunitatis-*

*bis, & præminentibus per eandem Sedem, aut aliis quatenus vobis, & eisē monasteriis duabus concessis perinde vobis & gaudere valent, ac si vobis, & tu monasteriis communiter concessa fuissent, &c. Sunt enim notanda verba illa: *Vobis, & monasteriis vobis concessis, quia priuilegia per Romanos Pontifices Gregorij Prædecessores canonicis, & monasterio Frigdonario concessa, non aliter dici possunt concessa dictis canoniciis, nisi quia canonici formati, ad quos Gregorius priuilegium dixi, erant de illis met, qui fuerat in monasterio Frigdonario ante reformationem, non autem congregatio ab illis antiquis canonici diversa, alioqui dicere quidem potuisse: Monasteriis vobis concessis, non autem verè dixisse: vobis canonicis.**

Secundum est Martini Quinti in priuilegio ipsi canonici facto anno 1421, pridie calend. Iulij, quod incipit: *Bolustudinu pectorale. Vobis inter alia scribit: Alijs enim ipsam Ordini Cœlestib, propter nosq; res Religionis adfractis, pro invicta apostolica fortuna officio, credib; vigilij, Cœlestis nostri munimē tenentur addendi: qua motu, obseruantias, & consuetudine abundanter habentur &c. Si Martinus Quintus dispensans canonicos in monasterio Frigdoniano reformatos à Constitutionibus Benedicti Duodecimi, plane suppofuit, illos fuisse verè, & propriè de illis antiquis canoniciis, de quibus Benedictus Duodecimus loquitor in suis litteris Apologetis, quibusque suas Constitutiones obseruantas predicit, quos à sanctis Apostoli institutis, & a B. Augustino reformatos facet, alias cur dispensemur à Constitutionibus dictis canonico traditis, si de illis non eleemos, quibus Constitutiones fuerunt? nam canonici S. Saluatoris de Bononia, Scopetini vulgariter auncunt, nulquam ab illis Constitutionibus dispensari legatur in tot priuilegijs per Gregorium XII. & successoribus illis factis: quia non sunt verè de antiquis canoniciis, sed sub Gregorio XII. nuper instituti.*

Tertiū est Eugenij IV. in Bullâ, per quam canonicos Frigdonianos reformatos Laterani restituit, vbi cum plura in laudem facit Ordini dicat, hæc inter alia subiungit: *Prefatam croſſandam Lateranensem Basileam ad priuam institutionem, & primecum statum reducunt, & reponimus, vt Ordo Canonicus, qui secundum Den. & Augustini regulam ibi noscur infirmam, perfecit futuri temporibus in dicta Ecclesia vigeat, & multilateraliter obseruetur. Cenuit igitur, canonicos Frigdonianos fuisse verè de illis antiquis canonici Lateranensisibus, illius Basilea originari, vilius verbis vñr, alioquin si fuissent numeri indistincti, quanam ratione verè dici posuerit, Eugenium IV. illos in Lateranensi Basilea refuendio, ipsam Ecclesiam ad priuam institutionem, & priuatum statum illius Basilea originarium rediuit.*

CAPUT VIGE
reducuntur non me latent, quæ cōtra dictam Bullam per Antonium Massam Gallicum in causam precedencie cum Reu. monachis Cassinensis inveniuntur inculta, & nullies iactata, pro responsione finita, illa omnino ab Illestrissimis Cardinalibus in causa depositata, lepius vñquæad finem audit, parupsa nilominus, contemnit, & reterret, quemadmodum etiam nos, ne de hac gerre videamus, nunc contemnimus, & silentio præterimus.

*Quartum est Nicolai V. in priuilegio dat. Cali Ianuarij 1450, quod incipit: *Ex propria sponte aperte, per quod omnia contenta in praedicta priuilegijs Martini V. & Eugenij IV. auctoritate nostræ congregations probat, & con-**

firms. Quatum Secti IV. in priuilegio, quod incipit: *Dona de fratre, in quo sic habet: Dum ad nosq; Regulares Ordines, & loca iugis fauillantibus, ut in priuilegijs res Religionis adfractis, pro invicta apostolica fortuna officio, credib; vigilij, Cœlestis nostri munimē tenentur addendi: qua motu, obseruantias, & consuetudine abundanter habentur &c. Si Martinus Quintus dispensans canonicos in monasterio Frigdoniano reformatos à Constitutionibus Benedicti Duodecimi, plane suppofuit, illos fuisse verè, & propriè de illis antiquis canoniciis, de quibus Benedictus Duodecimus loquitor in suis litteris Apologetis, quibusque suas Constitutiones obseruantas predicit, quos à sanctis Apostoli institutis, & a B. Augustino reformatos facet, alias cur dispensemur à Constitutionibus dictis canonico traditis, si de illis non eleemos, quibus Constitutiones fuerunt? nam canonici S. Saluatoris de Bononia, Scopetini vulgariter auncunt, nulquam ab illis Constitutionibus dispensari legatur in tot priuilegijs per Gregorium XII. & successoribus illis factis: quia non sunt verè de antiquis canoniciis, sed sub Gregorio XII. nuper instituti.*

Eiusdem Pion IV. qui cum memoriam sapientis & contemplationis inter nos, & monachos Cassinensis super iure præcedendi, tot annis exagrat, dicimur constituisse, in moto proprio, quod adetur in Bullario inter Constitutiones dicti Pontificis, & el 95. in ordine, quam libro prædicto cap. 71, ex integro inferimus, expeditum compertum fatis ex literis Apologetis, quæque alii documentis, rationibus, & proportionibus, quod canonici regulares nostra Lateranensi congregations fuerunt, & sunt de illis a S. Augustino, quin immò à sanctis Apo-

reducere non me latet, quæ cōtra dictam Bul-
lam per Antonium Massam Gallegium in causa
precedente cum Reu monachis Cassinensis
tertium inculcat, & millies iustitio pro respon-
sione sufficiat, illa omnino ab Illusterrimis Car-
dinalibus in causa deputatis, Iepius vique ad fa-
ctum audit, parvus pena nihilominus, contem-
nit, & recte, quemadmodum etiam nos, ne a-
cum agere videamur, nunc contemnimus, &
stolis institutis, & propterea sententiauit, prou-
cavit, & declarauit, cosdem canonicos tam iuri
antiquioris institutionis, quam dignitatē cleri-
calis, monachos Cassinenses precedere debuisse
ac debere, qui motus proprius, cum partibus sa-
pē auditis, & causa cognita, & plene discussa e-
manauerit, non potest aliquis subreptionis, ver-
o obreptionis notari. Videatur idem motus pro-
prius loco citato.

sub silencio praterimus.
Quartum est Nicolai V. in priuilegio dato
Calend. Januarij 1450. quod incipit: Ex prouisione
scelis apostolica. per quod omnia contenta in pra-
dictis priuilegijs Martini V. & Eugenij IV. ad
inuenient nos in congregatiōnis probat. & con-
seruat.

Quinque Sixti IV. in priuilegio, quod incipit: *Dum ad vaues foris*, in quo sic habet: *Dum ad vaues Regulares Ordines, & loca iugis sanctimonita decesserat, per sonaque vota Religiosorum adstricte pro immunitate noui apostolice servitutis officio, crebru vigilijs, & adiecijs pectora attingendis, ad illum praecepit canonum regulationum conformatim. Laterantem ordinem*

convenientem congregatis Lateranensis, oratione
sagratissime et libenter nosse et memorem uoces concuer-
tus, quo ideo ipse nascens in Ecclesia sancta inuen-
tus, et primorum Christianorum Religiosum electus in nor-
mam traditionis fundatus, et Sacris institutis, ac di-
uiti regule, eloquaque praeunitus extitit, ab eiusque
prosperitate fundante varijs votuum meritis servitus
reflexus, quoniamque nouissimis Romani Pontificis
magistrorum nostri innumeris Religionem ipsam preu-
legi. & in alio priuilegio, per quod Ecclesiastis
S. Maria Pacis eisdem canoniciis Laterano ex-
urban conedit, praemissa narratio, qualiter
idem Pontifex Italia Pace donata, ex vota Eccle-
siae, sub titulo B. Mariae de Pace, propriis sum-
pibus extruendam curauerat, ita subiungit: Con-
stantius, notus alios Religiosos instituit ut can-
onicum regulatum ordine. S. Augustinus. Forma re-
gularium.

ad suorum regumque orationis. S. Augustini fore prima-
re, & id se fons illius Ecclesie Doctor Augustinus
fuerat, & per longa facultas viris probis, & literarum
diciunt, quoniam viris tantum pollutibus stabilitam, ad con-
suetudinem eximissim et uitium patentes quod per ca-
racteres congregatus Leteranensis dicti ordinis, sub
regulari observantia doentes, tempore Pacis memo-
ratam in spiritualibus, & temporalibus Deo propitiis
secula continuo suscipiat incrementa.

Sextus Pius IV. qui cum memoratam sapientius controversiarum inter nos, & monachos Catenitatis super iure precedendi, tot annis exiguitam, dicimere constituisset, in motu proprio qui habetur in Bullario inter Confessiones dicti Pontificis, & et 95. in ordine, quoniam libro precedent cap. 71. ex integro inferimus, exprefſi factor compertum fatis ex literis Apostolicis, diuenientibus documentis, rationib[us], & probatim, quod canonici regulares nostra Laetitiae congregati fuerunt, & sunt de illis clericis a S. Augustino, quin immoꝝ à sanctis Apo-

M. T. TERTIUS.

stolis institutis. & propterea sententia tuit, prout
civit, & declarauit, eosdem canonicos tam iuris
antiquioris institutionis, quam dignitatis clericali,
monachos Cassinenses procedere debuisse
ac debere. qui motus proprius, cum partibus fa-
pē auditis, & cauſa cognita, & plenē discussa e-
manauerit, non potest aliuscum subreptionis, ve-
obreptionis notari. Videatur idem motus pro-
prius loco citato.

Septimum est Pij V. in alio motu proprio anno 1570. 10. calend. Ianuarij emanato, per quo nostris canonicos primum, & superiorem locum tribuit inter omnes Regularium Ordines, ac immediate post clericos seculares. incipit : *Cum Ordinatum vniuersitate & infra. cum itaque fiscus accepimus, dilecti filii vniuersitatis canonicos regulares ordini S. Augustini congregati Latereantur, qui ab Apostolis origine transierunt, quicke ab eodem S. Augustino eorum Reformatore iterum per viam reformationis mundo geniti, meritis praestenderet possent, se omnes personas Ecclesiasticas tam seculares, quam regulares in processionebus, & alijs actibus publicis procederet dolorem ducere.*

Vz omnia cum sint clara, & manifesta, vt
potè à Romanis Pontificibus, etiam parti-
bus in iudicio fpxius auditis, & causa infspecta, &
diligenter examinata, & cognita, promulgata, ne
video, quanam ratione retentiores nonnulli se-
ipsoſ nota contemptus literarum Apostolicarum
tueri possint, eadem assertiones falſas, & hepe ſe-
pius reprobatas iterum in suis quinternitionib⁹
imprintentes, & diuulgantes, lites extinxerat, con-
ſeputas, & in cineres solutas tumulo exturbates
& ab uno, vt ait, reuocantes preſertim quod
in patrocinium fuerunt afferentia noui aliqui
non afferant, ſed ſolum veteres cantilenas mi-
litis auditas, totidemque vicibus reiecas, & re-
probatas.

Nam quod primo loco nobis objicimus, Eu-
genium IV. congregationem Frifoniarum no-
uellam in Ecclesi plantationem dicere, idem Il-
lusterrimi Cardinales, & Summus Pontifex ne-
piti quidem fecerunt, quia te corundé Cardina-
lium verbi var formalibus, que in illorum rela-
tione legi possunt in lib. Indultorum nostræ con-
gregationis fol. 177. dictum Eugenij intelligitur.
de ultima plantatione propter reformationes ca-
nonici ordinis ab eisdem canonice factam, non
quod nouus ordo fuit institutus. Addo, non ef-
fe controuersiam an congregatio de Frifoniarum
ratione nouissime reformationis dicenda sit no-
uella plantatio. An non omnes filii sunt parentes
nouelle plantationes? an non omnes familie per
nouelas plantationes propagantur, & seruatur
etiam oculata, vineæ, alliaque id genus omnia
quis de hoc ambigit? quod autem in dubium re-
uocari potest, hoc est, a quibus haec nouela plan-
tatio, & qualiter, & quoniam in loco fuceri plan-
tatio, & propagata, num ab antiquis canonici

regularibus Apostolicis, aut ab Eremitis, vel ab alijs alterius ordinis. An per traditionem antiqui habitus canoniconum, iuxta modum ab antiquis canoniconis seruatum, aut potius nouum institutum plantando, nouumque regularem habitum tribuendo an in aede canonicorum antiqua, vbi canonicum institutum adhuc vigeret, an potius in dome Eremitarum, aut etiam Canonicorum, sed ipsi canoniconis iam destituta. Nos nostram congregationem, ratione reformationis Frigdoniarum, nouam plantationem dicimus: sed ab antiquis canoniconis monasteria Frigdoniarum, & S. Petri in Celo Auro Papiz plantatam, modo, & forma canoniconis regularibus antiquis, & Lateranensibus consuetis, per traditionem antiqui habitus canoniconum, in monasterio perantiquo, in quo saltum ab annis 150. scilicet ab Alexandro IV. usque ad illud tempus institutum canoniconum Lateranensem continuato, & nunquam intercio trame vigebat. Contra quod nostri calumniatores afferunt, nec probant.

V. Sed obiectant secundo loco Martinum V. primum hanc congregationem instituisse, ante quem nullus adhuc extabat titulus, vel congregatio, & decem monasteria in unum compingentem, mandasse à Frigdonaria dici, ut Basilius Sirenius in Scholio cuiusdam privilegij notauit.

Respondeo, haec omnia falsa esse, siue Basilius Sirenius dixerit, siue alius quispiam, quod enim Martinus V. hanc congregationem primus non instituerit, ostendunt decem, vel unde monasteria per Frigdoniarum reformata, priusquam Martinum V. extaret titulus canoniconum Frigdoniarum, illa eiusdem Pontificis verba indicant, ex ipsomet privilegio accepta, per quod ad uerarij nostram institutionem factam arbitrantur: Hinc est, quod nos dilectos filios S. Mariae de Frigdonaria S. Leonardi de Verona, &c. Ordinis S. Augustini monasteriorum Piores, Propositos, Rectores, Canonicos, & Conventu de Frigdonaria vulgariter nuncupatos, ut Deo quietius perpetuo famulari valeant &c, multe magis falsum, Martinum V. mandasse congregationem à Frigdonaria dici, vbi enim, aut quibus verbis hoc mandauit? sed nec alius Pontifex praecepit à Frigdonaria dici, solum enim aiunt, nostros à Frigdonaria vulgariter fuisse nuncupatos, & congregationem nostram dictam de Frigdonaria: quod aliud est. Et esto dixisset Martinus V. nostram congregationem à se super institutam, quod nullatenus dixit, nihil prorsus officeret, duobus enim modis cogitare possumus, aliquam congregationem nuper institutam, vel per collectionem, & vniōnem multorum collegiorum, qua ab antiquo iam fuerant instituta, vt si modo ex collegijs canoniconum, qua plura sunt in Regnis Poloniz, & Boemiz vna congre-

gatio per Pontificem, sub obedientia vnius Capitis constitueretur, quod nostros canonicos in Polonia Regno degentes nunc moliti, relatione fide digna percepi, vel novos ordines, & nova monasteria cum nouis institutis plantando, primo modo aliquiter admitti posset, nostram cōgregationem per Martinum V. primitus institutam, quod solū Basilius Sirenius in Scholio precipit intendit, non autem secundo modo, de quo solum controversia nobis esse potest.

Tertiū obiectantur nobis nostri Lateranenses, qui conceptis verbis testantur, nos à fratre Iacobo Bergomensi Ordinis Prædictorium institutos. Ita Joannes Philippus Nouariensis in Chronica canonici ordinis lib. 3. cap. 1.

Respondeo, impossuram hanc esse, ad quam retegendam referam formalia verba Joannis Philippi, non viatia, neque detractata: Quatuor, quae, Conuersus per Ven. P.D. Bartholomeum fuit quidam eximius docto virtutisque iuriu Domini Iacobus de Adrogadria de Bergamo, qui per malas eis legi sura in studio Paduano, qui relisit omnes ruribus seculis, Ordinem Prædictorum Venetorum servauit, & Conuersus effectus est, quia bigamus erat, & videns obseruantiam dicti ordinis declinare, post mares augebat, quorum negligenter Religio loco mortis resuauit, qui indigne reprehensione ferunt, dictum fratrem Iacobum carceribus deputauerunt, noluimus eum euia sufficiens, qui Deo permisit de manus dictorum fratrum liberatus est, & vocato dabo P. D. Bartholomeo ad sedem Apostolicam accepit, & per Dominum Gregorium Papam XII. a dicta etate, & in bigamia dispensatus usque ad Diaconatum, accepit officio predicandi, & habitu canonico regulare per manum dicti Domini Gregorii Papae, istud eis sententia regularis. Accepit benedictionem a summo Pontifice, ambo Roma recesserunt, & ad Crutatam Lateranensem, & in ipsa dicta Dominus Iacobus cepit predicare cum tanto fervore verbum Dei, quod videbatur omnibus sancti Paulum in terra renesse. Prodigatur predicante, & D. Bartholomeo confessione audite, multis discipulis Domini cooperante congregauit in quadam monasterio pauperissimo extra dictam Civitatem Lucanam ad tria milia, vocata est. Maria de Frigdonaria, in memore existente, Episopio Crutatallum locum ei tradidit, à quo monasterio congregauit canonicorum vocata fuit per plures annos congregatio S. Marie de Frigdonaria. & sic congregatis canoniconi regularibus per dictos Domines Iacobum, & Bartholomeum agnito illis Domino Benedicto de Mediolano in Priorem, vale fecerunt eū. Hoc Joannes Philippus, in quibus licet multa enierent falsa dixerit, ex quadam Chronica incerti auctoris manuscripta, quæ apud nonnullos ex nostris vagatur accepta, quam ipse habeo, ut cum inquit, dicitum Fratrem Iacobum dispensatum ab Ordine Prædictorum per Gregorium XII. item dispensatum per cunctem Pontificem ab irregularenitate bigamia, item accepisse habuum canonicorum

CAPUT VIGESIMVM

QVARTVM.

Quare Canonici Regul. in Ecclesia Lateran. usq; ad Califun III. praesiterunt, & qualiter Fridericus III. Imperator habuit Canonicorum Regularium de manibus Prioris Lateran. in dicta Basilica suscepit

Nro 1446. quo posteriori Eugenij IV. littera pro reformatio[n]e Basilice Lateranensis emanauerunt, Patres post Generalem Synodus habuerunt Ferrarie, in qua supradicti

See R.P. D. Simon Mediolanensis secundum in of

niorum regularium ab ipso Gregorio XII. item cum inquisitio acceptum habitum à Gregorio Roma defessus, Lucam venisse, & Frifonius canonicos congregare cepisse, que omnia ex hactenus dictis salitis aperte redarguntur, cum fatus confiter ante Gregorij Pontificatum Fregiorum reformationem absolutam, ibi quod Isacobum à Prio monasteri, & delictientia fratris Thomae Magistri Generalis Ordinis Praeficiorum, ab irregularitate bigamis per Bonifacium IX. dispensatum, habitum canonorum regularium supercepisse non tamen asserit hic auctor quod illi gratis imponitur, dictum Fr. Iacobum notum congregationem instituisse, illiusque ratione extitisse, immo concretum manifestant, cum dicit, predictos Bartholomaeum, & Felicem multos canonicos ibidē congregare cepisse, nam si congregari discipulos, qui erat canonici, nō ipse noua congregatione in iustitia, vnde uarij gratis afferit, multò minus dicimoniastrum regiodionium ante reformatiōnē fuisse canonicos constitutum, vel dominum Eremitarum, vel primos autores dictae reformatiōnis Eremitas fuisse, vel Fr. Iacobum tempore Conclavi Pisani canonicum habitum in monasterio S. Augustini Pisafo ab illius Prio sumptuose, quod illi finguunt. Addo errare hunc auctorem, cum inquit, assignato illis Dño. Benedicto de Mediolano Priori, nam inter primos dicti reformatiōnis autores nullus D. Benedictus de Mediolano rescenetur, sed tantum D. Benedictus Ariminensis, qui anno 1404. electus est Prior, non à predictis duobus viris sed à toto Capitulo, & ab Episcopo confirmatus, ut tunc moris est qui in 1407. a Greg. XII. cuius antea fuerat familiari, S. Leonardi apud Veronam Prior est renunciatus. Quare lenissimum est fundandum illius autoritatem constitutum.

CAPUT VIGESIMVM

QVARTVM.

Quare Canonici Regul. in Ecclesia Lateran. vñ ad Calixtum III. praesliterint, & qualiter Fredericus III. Imperator habuit Canonicos Regularium de manibus Prioris Lateran. in dicta Basílica suscepérunt.

Anno 1446. quo posteriores Eugenii IV. litteræ pro reformatione Basílice Lateranensis emanaverunt, Patres nostri Generalem Synodum habuerunt Ferrarie, in qua supradicti habitum canonorum